

Panun rakinoita

Kuulujen kansalaisten kirjeitä.

Kuulujen kansalaisten — maailmankansalaisten, voisi eräin pienin varauksin sanoa — kirjeitä sisältää Helmi Krohnin äsken Otavan kustannuksella ilmestynyt ohut nide ”Ystäviäni kirjeittensä valossa”. Avatesaan tämän kirjan kohtaa siinä heti hyvin tutun nimen P. E. Pavolini, varmaan jokaiselle Italiaa rakastavalle suomalaiselle tutun. Professori Pavolinin nimi on ollut koko tämän vuosisadan etualalla kysymyksen ollen italialais-suomalaisista kulttuurisuhteista ja Kalevalamme italiantajana se pysyy etualalla aina.

Helmi Krohn on julkaissut tämän kirjekokoelman näiden ystäviensä muistoksi osoittaakseen heille vielä rajan tuollekin puolen kiitoksensa kaikesta, mitä hän heidän välityksellään tuntee rikastuneensa. Samalla hän on tal-

lettamalla nämä kirjeet painettuun sanaan tallettanut merkittäviä hajapalasia kulttuurihistoriallista ainehistoa. Tämä koskee nimenomaan esimerkiksi Pavolinia, jonka kirjeiden valossa lukija saa tutustua koko Kalevalan itallaksi kääntämisen historiaan, asioihin ja näkökohtiin, joita tuskin on alkaisemmin talletettu. Samalla kirjeet ovat merkillinen todistus etelän miehen — ja lämpimiin maihin suuntautuneen mielen — voimakkaasta ja vuosi vuodelta kasvavasta Pohjolan-kiintymyksestä, joka, niin sattumanvaraista kuin sen syntyminen olikin, jatkui lujana ja tulosriikkaana kuolemaan saakka. Kokonaisuudessaan on Pavolinin kirjekokoelma ehkä kirjain antoisin ja mielenkiintoisin.

Sivistyshistoriallinen merkitys on nähdäkseen myös niillä kirjeillä, jotka kuuluisin pohjoismainen kriitikko, kirjallisen naturalismin

ensimmäinen tieteenä tutkija Georg Brandes on kirjoittanut julkaisijalle. Näissä kirjeissään Brandes valaisee suhdettaan Victoria Benedictssonin alias kirjailija Ernst Ahlgreniin, näkökulmasta, joka varmasti erikoisesti on kiinnostanut tuolloin mainittun kirjailijan elämäkertaa kirjoittanutta Helmi Krohnia.

Kirjailijan, kotimaisista kirjeenvaihtovereista ovat mielenkiintoisimmat ehkä Wihtori ja Ester Peltosen — kirjailija Johannes Linnankosken ja puolison — kirjeet jotka hyvinkin selvästi kuvaavat kuulun kirjailijan luonnetta. Helmi Krohn sanookin alkulauseessaan, että kirjeenvaihtotoverien luonteen valaiseminen onkin tämän kokoelman tarkoituksena. Toisaalta tästä näkökulmasta katsottuna tuntuu, että niteseen sisältyy eräitä kovin mitäänsanomattomia kirjeenvaihtoja ja useita kirjeitä, joiden painattamisella ei kyllä muuta merkitystä ole kuin että ne siten kaiken varalta jollitellakin varmuudella on säilytety tulevia aikoja varten.

Erään mielenkiintoisen ja kaikkein eksoottisimman kirjeenvaihtoverin, intialaisen Ananda Comaraswamin, kirjeestä en malta olla lainaamatta seuraavaa lausetta, joka ei selittelyä kaipaa, mutta joka on hyvä muistuttaa mieleen silloin, kun käsitteet kansallisuuden merkityksestä eivät aina tahdo pysyä selvinä: ”Ennen kaikkea säilyttäkää kielenne ja traditionne — ei vihasta Venäjää vaan rakkaudesta koko maailmaa kohtaan.”

— — —

”Kirjeenvaihtajat” on esitetty myös valokuvin. Itse kirjaseen painoasusta tekisi kuitenkin mieli huomauttaa, että kun kysymyksessä on täysin tai ainakin jokseenkin täysin kokoelman luontoinen kirja, jossa ”tekijä” esiintyy vain selostavana julkaisijana, niin tuntuisi kohtuullisemmalta, jos hänen nimensä esiintyisi vähemmän huomattavalla paikalla kansisivulla ainakin, kirjan nimen alla ja ehkäpä sanalla ”koonnut . . .” varustettuna.